

۱۵۲.۱.۹

تأثیر عوامل ساختاری بر پویایی خارجی جمهوری

اسلامی ایران

www.ketab.ir

سرشناسه	: گودرزی، فیروزه، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پندآور	: تاثیر عوامل ساختاری بر پویایی خارجی جمهوری اسلامی ایران / مولف فیروزه گودرزی.
مشخصات نشر	: تهران: منچش و دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۹ ص.: جنول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۱۴۲-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۸۴ - ۱۸۹.
موضوع	: سیاست جغرافیایی -- ایران
موضوع	: Geopolitics -- Iran
موضوع	: سیاست انرژی -- ایران
موضوع	: Energy policy -- Iran
موضوع	: روابط خارجی -- قرن ۱۴
موضوع	: Iran -- Foreign relations -- ۲۰th century
موضوع	: ایران -- روابط خارجی -- کشورهای همسایه
موضوع	: Iran -- Foreign relations -- * Neighboring countries
موضوع	: خلیج فارس -- منطقه -- جنبه های استراتژیکی
موضوع	: Persian Gulf Region -- Strategic aspects
موضوع	: دریای خزر -- منطقه -- جنبه های استراتژیکی
موضوع	: Caspian Sea Region -- Strategic aspects
رده بندی کنگره	: JC۱۹۳۹۶۳/۴۹۱
رده بندی دیویی	: ۳۲۰/۹۵۵/۱۲۰
شماره کتبی شناسی ملی	: ۴۷۴۰۵۸۷

تاثیر عوامل ساختاری بر پویایی خارجی جمهوری اسلامی ایران

مؤلف:	فیروزه گودرزی
ناشر:	منچش و دانش
نمراژ:	نسخه
نوبت چاپ:	۱۳۹۶، اول
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۱۴۲-۱
قیمت:	۱۸۰ تومان

آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روالهمر - ساختمان منچش و دانش ب ۱۲۶

*** کلمه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می باشد. ***

فهرست مطالب

۸	مقدمه:
۱۰	فصل اول
۱۰	بررسی مفاهیم ژئوپلتیک، سیاست خارجی و ژئوانرژیک
۱۱	مقدمه:
۱۲	بررسی تئوریک سیاست خارجی:
۱۴	مدل استراتژیک یا عقلانی:
۱۷	مدل تصمیم گیری:
۱۷	مدل سیاست‌های اداری:
۱۸	مدل انطباقی:
۱۹	تحلیل سیستمی:
۱۹	۱- سیستم سیاست خارجی به عنوان سیستمی فرعی نسبت به سیستم جهانی:
۲۰	۲- در نظر گرفتن سیستم سیاست خارجی به عنوان سطح تحلیل:
۲۰	۳- تمرکز به یک قسمت از سیستم سیاست خارجی:
۲۱	سطح تحلیل:
۲۳	برخی عوامل مؤثر بر سیاست خارجی:
۲۸	اهداف سیاست خارجی:
۳۲	گفتار دوم: ژئوپلتیک
۴۲	تحلیل ژئوپلیتیکی:
۴۵	نظریه‌های جهانی ژئوپلیتیک:
۵۰	گفتار سوم: ژئوانرژیک
۵۲	نفت و اهمیت آن:
۵۳	کشف نفت به میزان تجاری:
۵۵	نفت و اهمیت آن در اقتصاد جهانی:
۵۷	کمپانی‌های بزرگ نفتی (هفت خواهران):
۵۹	ذخایر نفتی جهان و کانون‌های تولید و صادرات آن:

۶۰	دهه هفتاد میلادی و تحولات عظیم ژئوپلیتیکی و پیامدهای آن:
۶۴	ارتقای ارزش ژئوانرژیک:
۶۸	فصل دوم:
۶۸	ایران ژئوپلیتیک، ژئوانرژیک و سیاست خارجی:
۶۹	گفتار اول - سیاست خارجی ایران مبانی و اهداف:
۷۲	نگاهی کلان به ادبیات موجود در سیاست خارجی ایران:
۷۴	بررسی نظری در حوزه سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران:
۷۵	مشکلات مورد تأکید در سیاست خارجی:
۷۷	رهیافت ژئوپلیتیک:
۷۹	گفتار دوم - ژئوپلیتیک ایران:
۸۱	موقعیت جغرافیایی:
۸۲	موقعیت ژئوپلیتیک ایران:
۸۵	جایگاه ژئوپلیتیک ایران در نصریه‌ها، ماهان، مکی‌ندر، اسپایکمن):
۸۸	گفتار سوم - ایران و موقعیت ژئوانرژیک:
۸۹	نقش نفت در اقتصاد ایران:
۹۱	تحریم نفتی و اقتصاد ایران:
۹۷	منابع گاز و مسایل امنیتی آن:
۱۰۰	ارزیابی آژانس اطلاعات انرژی (EIA) از صنعت نفت و گاز ایران:
۱۰۳	فصل سوم:
۱۰۳	تأثیر عوامل ژئوپلیتیک و ژئوانرژیک بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران:
۱۰۴	ژئوپلیتیک و سیاست خارجی ایران، تداوم و تغییر:
۱۰۸	رابطه‌های متصور در ملاحظات ژئوپلیتیک در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران:
۱۱۰	ژئوپلیتیک خلیج فارس:
۱۱۲	جغرافیای امنیتی خلیج فارس:
۱۱۵	اهمیت استراتژیکی خلیج فارس:
۱۱۹	ایران و ژئوپلیتیک جدید در خلیج فارس:
۱۲۳	عوامل تعیین‌کننده‌ی حضور ایران در خلیج فارس:
۱۲۷	ژئوپلیتیک دریای خزر:
۱۲۷	رژیم حقوقی دریای خزر:

۱۲۹	موقعیت عمومی دریای خزر:
۱۳۰	تقسیم‌بندی دریای خزر از لحاظ عمیق و حجم آب:
۱۳۲	عوامل مؤثر در تعیین الگوهای رژیم حقوقی دریای خزر:
۱۳۳	ایران، هارتلند جدید:
۱۳۹	حوزه خزر و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران:
۱۳۹	بازی استراتژیک در منطقه خزر:
۱۴۰	جنبه‌های مختلف منافع ملی ایران و تهدید علیه آن در منطقه خزر:
۱۴۲	خطوط کلی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل منطقه‌ای:
۱۵۰	فصل چهارم
۱۵۰	نتیجه‌گیری
۱۵۱	نتیجه‌گیری:
۱۶۰	ارزیابی عملکرد اقتصادی ایران در کشورهای آسیای مرکزی و قفقاز:
۱۸۴	منابع و مأخذ:

چکیده

در این پژوهش کلیات که حاوی مقدمه، اهمیت موضوع، اهداف پژوهش و سؤال اصلی پژوهش و فرضیه اصلی و عملیاتی کردن مفاهیم است بررسی می‌شود اما سؤال اصلی و همچنین فرضیه‌ای که در این پژوهش طرح شده است به این صورت است عواملی ژئوپلیتیک و ژئوانرژیک به عنوان عوامل ساختاری مؤثر بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی چه تأثیری بر رفتار سیاست خارجی اسلامی داشته‌اند؟ و فرضیه‌ای که در این پژوهش مطرح شده است به نظر می‌رسد که ژئوپلیتیک و ژئوانرژیک، ایران مؤثرترین عامل ساختاری در پویایی سیاست خارجی جمهوری اسلامی بوده است که در این پژوهش این فرضیه بررسی می‌شود.

این پژوهش دارای چهار فصل است که در فصل اول مفاهیم سیاست خارجی، ژئوپلیتیک و ژئوانرژیک بررسی می‌شود. این فصل شامل سه گفتار است که در گفتار اول سیاست خارجی، مباحث و کلیات و در گفتار دوم ژئوپلیتیک و در گفتار سوم ژئوانرژیک، بررسی می‌شود.

در فصل دوم، ایران، ژئوپلیتیک، ژئوانرژیک و سیاست خارجی بررسی می‌شد که در گفتار اول این فصل سیاست خارجی ایران، مبانی و اهداف و گفتار دوم سیر تطور ژئوپلیتیک در فرایند زمان و در گفتار سوم ژئوانرژیک و ایران بررسی می‌شود. در فصل سوم تأثیر عوامل ژئوپلیتیک و ژئوانرژیک بر سیاست خارجی بررسی می‌شود و در فصل چهارم هم نتیجه‌گیری نهایی پژوهش ارائه خواهد شد.

مقدمه:

سیاست خارجی از جمله مقوله‌های پیچیده و عمیقی است که بررسی ابعاد گوناگون آن نیازمند اطلاعات دقیق و در عین حال مثبتی است که گویای زوایای متعدد این پدیده باشد از این رو بررسی مفاهیم سیاست خارجی هم سهل است و هم ممتنع.

سهل از این جهت که می‌تواند در ابعاد مختلف آن وارد کرد و مباحثی را مطرح نمود اما ممتنع بدان سبب که علل و عوامل متعدد و بعضاً متداخلی در آن دخالت دارند که شناخت همه آنها به آسانی امکان‌پذیر نیست. در عین حال نگرش‌ها و رویکردهای گوناگونی سبب به سیاست خارجی وجود دارد که موجب نفوذ پژوهشگران و تنوع مطالعات آنان کرده است. پدیده سیاست خارجی تحت تأثیر دو دسته از عوامل قرار دارد. در یک نگاه کردن این عوامل را می‌توان به عوامل ذهنی و عوامل عینی تقسیم‌بندی کرد.

تئوری‌ها، پارادایم‌ها و آموزه‌های نظری که در زمینه سیاست خارجی مطرح شده‌اند همگی جنبه ذهنی این پدیده را تشکیل می‌دهند که در این بعد مشاهده تنوع و پیچیدگی زایدالوصفی می‌باشیم. همچنین عواملی مانند وضعیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک، و نیز ژئوانرژیک ابعاد جمعیتی و جغرافیایی بخشی از عوامل عینی تأثیرگذار به عنصر سیاست خارجی را تشکیل می‌دهند. بدین لحاظ بررسی سیاست خارجی یک دولت ملی و یا نظام سیاسی بدون در نظر گرفتن عواملی فوق اگر نه امکان ناپذیر، حداقل بسیار ناقص خواهد بود.

در این پژوهش سعی بر آن است که در یک رویکرد کلان به بررسی بخشی از عوامل عینی که بر سیاست خارجی جمهوری اسلامی در سال‌های گذشته

تأثیرگذار بوده است بپردازیم. این عوامل عینی را تحت عنوان عوامل ساختاری مطرح نموده که در واقع مقصود از عوامل ساختاری عبارتند از متغیرهایی که تأثیرگذاری و یا وجود و حضور آنها در هر شرایطی کاملاً محسوس بوده اما بسته به چگونگی بهره‌برداری عوامل سیاست‌گذاری می‌توانند در سیاست خارجی مؤثر واقع شده و یا تأثیری از خود بجا بگذارند، علیهذا در این پژوهش به بررسی نقش موقعیت ژئوپلیتیکی ایران به عنوان یک متغیر عینی و عنصر ژئوانرژیک به عنوان عنصر ساختاری دیگر در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران می‌پردازیم.